

ПРОЕКТ!

УТВЪРЖДАВАМ:

ЙОАНА ХРИСТОВА

ЗАМ.-КМЕТ СТОЛИЧНА ОБЩИНА

ЗАДАНИЕ

ЗА

РАЗРАБОТВАНЕ/АКТУАЛИЗАЦИЯ НА

„ПРОГРАМА ЗА ПОДОБРЯВАНЕ КАЧЕСТВОТО НА АТМОСФЕРНИЯ

ВЪЗДУХ НА ТЕРИТОРИЯТА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА

ЗА ПЕРИОДА 2021 - 2026 ГОДИНА

Столична община е допустим бенефициент по процедура за директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ № BG16M1OP002-5.002 „Разработване/ Актуализация на общинските програми за качеството на атмосферния въздух“ по ОПОС 2014-2020 на Министерство на околната среда и водите.

Целта на процедурата е разработване/актуализация на общински програми по чл. 27 на Закона за чистотата на атмосферния въздух за намаляване нивата на замърсителите и за достигане на утвърдените норми за качество на атмосферния въздух (КАВ) за общини с наднормени нива на замърсители (фини прахови частици (ФПЧ₁₀), азотни оксиди (NO_x) и др. замърсители) и планиране на адекватни към местните условия мерки за подобряване КАВ, които да доведат до постигане на определените норми за атмосферните замърсители. В резултат от изпълнението на дейностите по процедурата, следва да бъдат изготвени качествени програми, адресиращи основните източници на замърсяване на атмосферния въздух на територията на съответната община. Процедурата ще има косвен принос за постигане на специфичната цел по приоритетна ос 5 „Намаляване замърсяването на атмосферния въздух чрез понижаване количествата на ФПЧ₁₀/NO_x” на ОПОС 2014-2020 г., като предостави основа, подпомагаща избора на адекватни към местните условия мерки за подобряване КАВ.

Във връзка с изпълнение на чл. 27, ал. 1 от Закона за чистотата на атмосферния въздух и подзаконовата нормативна уредба, Столична община (СО) трябва да разработи/актуализира комплексна **„Програма за подобряване на качеството на атмосферния въздух на територията на Столична община за периода 2021 – 2026 година.**

1. Основание.

Програмата за подобряване на качеството на атмосферния въздух на територията на Столична община за периода 2021 – 2026 година, трябва да бъде разработена в съответствие с нормативните изисквания:

- 1.1. Директива 2008/50/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 21 май 2008 година относно качеството на атмосферния въздух и за по-чист въздух за Европа
- 1.2. Закона за чистотата на атмосферния въздух (обн., ДВ, бр. 45/1996г.)
- 1.3. Наредба №7 за оценка и управление качеството на атмосферния въздух
- 1.4. Наредба №11/2007г. за норми за арсен, кадмий, никел и полициклични ароматни въглеводороди в атмосферния въздух - за показателя бензо(а)пирен (използван като маркер за канцерогенния риск от ПАВ). Наредба за изменение и допълнение на Наредба № 11 от 2007 г. за норми за арсен, кадмий, никел и полициклични ароматни въглеводороди в атмосферния въздух (ДВ, бр. 42 от 2007г., обн., ДВ, бр. 25 от 24.03.2017г., в сила от 24.03.2017г)
- 1.5. Наредба №12 от 15 юли 2010 г. за норми за серен диоксид, азотен диоксид, фини прахови частици, олово, бензен, въглероден оксид и озон в атмосферния въздух. Наредба за изменение и допълнение на Наредба № 12 от 15 юли 2010г. за норми за серен диоксид, азотен диоксид, фини прахови частици, олово, бензен, въглероден оксид и озон в атмосферния въздух (обн., ДВ, бр. 58 от 30.07.2010г., обн., ДВ, бр. 48 от 16.06.2017 г., в сила от 16.06.2017г.)
- 1.6. Наредба №14 от 23.09.1997г. за норми за пределно допустимите концентрации на вредни вещества в атмосферния въздух на населените места;
- 1.7. Инstrukция за разработване на програми за намаляване на емисиите и достигане на установените норми за вредни вещества в районите за оценка и управление на качеството на атмосферния въздух, в които е налице превишаване на

установените норми, утвърдена със Заповед № РД-996/20.12.2001 г. на министъра на околната среда и водите;

- 1.8. Заповед № РД-969/21.12.2013 г. на Министъра на МОСВ за утвърждаване на списък на районите (агломерациите) за оценка и управление качеството на атмосферния въздух;
- 1.9. Решение (2011/850/ЕС) за изпълнение на комисията от 12 декември 2011 г. за формулиране на правила за прилагането на директиви 2004/107/ЕО и 2008/50/ЕО на Европейския парламент и на Съвета относно взаимния обмен информация и докладването за качеството на атмосферния въздух
- 1.10. Програма за управление на качеството на атмосферния въздух на Столична община за периода 2015-2020г. - намаляване на емисиите и достигане на установените норми за ФПЧ10, приета с Решение №252 на Столичен общински съвет;

В съответствие с чл.37, ал.4 от Наредба 12/2010 г. в районите, в които е налице превишаване на установените норми за повече от един замърсител, се изготвят комплексни програми за достигане на установените норми за всеки отделен замърсител. Програмите включват цели, етапи и срокове за тяхното постигане, средства за обезпечаването им, система за отчет и контрол за изпълнението и система за оценка на резултатите, мерки по организиране и регулиране движението на автомобилния транспорт.

Програмата може да се коригира в случаите, когато са се променили условията, при които е съставена, или при издадени заповеди и указания на министъра на околната среда и водите.

В действащата Заповед No РД-969 от 21.12.2013 г. на министъра на околната среда и водите е утвърден списък на районите (в т.ч. агломерациите) за оценка и управление качеството на атмосферния въздух (РОУКАВ). Съгласно Заповед №РД-969/21.12.2013г. на МОСВ, за Агломерация Столична са разписани следните показатели - ФПЧ₁₀, ФПЧ_{2,5}, ПАВ, NO₂, O₃ и СО. Към настоящия момент Столична община има разработена програма за управление на КАВ на СО за периода 2015-2020-намаляване на емисиите и достигане на установените норми за ФПЧ10 и план за действие, приета с Решение №252 по Протокол №33 от 18.05.2011г. на Столичен общински съвет (СОС). Основна цел на Програмата и Плана за действие към нея е разработването и

прилагането на система от мерки, които да осигурят достигане на установените норми за качество на атмосферния въздух (КАВ) на територията на Столична община.

2. Съдържание на програмата

В съответствие с Приложение 15 на Наредба 12 от 15.07.2010, съдържанието на разработената/актуализирана „Програма за подобряване на качеството на атмосферния въздух на територията на Столична община за периода 2021 – 2026 година“ трябва да включва:

- 2.1. Локализация на наднорменото замърсяване: район; град (карта); ПМ (карта, географски координати).
- 2.2. Обща информация: тип на района (градски, промишлен или извънградски район); оценка на замърсената територия (km^2) и население, експонирано на замърсяването; полезни климатични данни; подходящи топографски данни; достатъчна информация за типа цели, изискващи опазване в района.
- 2.3. Отговорни органи: имена и адреси на лицата, отговорни за разработването и изпълнението на плановете за подобряване.
- 2.4. Характер и оценка на замърсяването: концентрации, наблюдавани през предходни години (преди прилагането на мерките за подобряване); концентрации, измерени от началото на проекта; методи, използвани за оценката.
- 2.5. Произход на замърсяването: списък на главните източници на емисии, причинители на замърсяването (карта); общо количество на емисиите от тези източници (*тона/година*); информация за замърсяването от други райони.
- 2.6. Анализ на ситуацията: описание на факторите, които са причина за нарушеното КАВ (пренос на замърсители, включително трансграничен, образуване на вторични замърсители и т.н.); информация за възможните мерки за подобряване на КАВ.
- 2.7. Информация за мерките или проектите за подобряване на КАВ, прилагани и реализирани преди влизането в сила на тази наредба: местни, регионални, национални, международни мерки; наблюдавани ефекти от тези мерки.

- 2.8. Информация за мерките или проектите за подобряване на КАВ, приети след влизане в сила на тази наредба: изготвяне на списък и описание на всички мерки, определени в съответните проекти; график за изпълнението им; оценка на очакваното подобрене на КАВ и на продължителността на периода, необходим за постигане на установените норми.
- 2.9. Информация за мерките или проектите, които са планирани или се проучват с дългосрочна перспектива.
- 2.10. Списък на публикациите, документите, проучванията и т.н., използвани за допълване на информацията.
- 2.11. . Информация за всички мерки за намаляване на замърсяването на атмосферния въздух, обсъждани на съответното местно, регионално или национално ниво за изпълнение с оглед подобряване на КАВ

3. Цели на разработката и очаквани резултати

Целта е разработване/актуализация на общинската *Програма за подобряване на качеството на атмосферния въздух на територията на Столична община за периода 2021 – 2026 година* по чл. 27 на Закона за чистотата на атмосферния въздух за намаляване нивата на замърсителите и за достигане на утвърдените норми за качество на атмосферния въздух (КАВ) на атмосферните замърсители (фини прахови частици (ФПЧ₁₀), азотни оксиди (NO_x) и др.) и планиране на адекватни към местните условия мерки за подобряване КАВ, които да доведат до постигане на определените норми за КАВ.

Конкретни цели за разработване/актуализиране на *Програма за подобряване на качеството на атмосферния въздух на територията на Столична община за периода 2021 – 2026 година* и Плана за действие са следните:

- 3.1. Намаляване на емисиите и достигане на установените норми за КАВ по отношение на фини прахови частици ФПЧ₁₀ , фини прахови частици ФПЧ_{2,5}, азотни диоксиди (NO₂), озон (O₃) и въглероден оксид (CO) и бензо(а) пирен (използван като маркер за канцерогенния риск от полиароматни циклични въглеводороди (ПАВ), като за фини прахови частици ФПЧ₁₀ нормите следва да

се постигнат във възможно най-кратък срок. Нормите са регламентирани в Наредба №11 и Наредба №12.

- 3.2. Очаква се прилагането на Програмата за намаляване на емисиите и достигане на утвърдените норми за вредни вещества в атмосферния въздух на Столична община да елиминира вредното въздействие на замърсения въздух върху флората, фауната и човешкото здраве, да доведе до постигане едновременно на средноденоношната и средногодишната норма за ФПЧ10 в най-кратки срокове.

4. Обхват на разработката

Според методичните указания, дадени в писмото от МОСВ (изх. № 08-00-809/03.11.2017), се препоръчва като референтна, по отношение на ПАВ, да бъде приета 2013 година, а за ФПЧ_{2,5}. 2017 година

Различите референтни години за отделните замърсители, предполагат математично моделиране при различни метеорологични условия. Освен това, различни са и годините, в които съответните средногодишни норми трябва да бъдат спазени.

В Програмата следва да се включат следните дейности:

- 4.1. Набиране на наличната информация за оценка и управление на КАВ;
- 4.2. Проучване и анализ на пълнотата на наличната информация;
- 4.3. При необходимост, набиране и анализ на необходимата допълнителна информация, отнасяща се до оценката и управлението на КАВ;
- 4.4. Комплексна оценка на КАВ в Столична община по отношение на всички замърсители (екстремни стойности на концентрацията, подложени на наднормено замърсяване площи, население подложено на наднормена експозиция, главни източници на замърсяване, външни източници на замърсяване, обективни причини и фактори, обуславящи незадоволително КАВ и др.) за периода 2013-2018 година;
- 4.5. Инвентаризация на емисиите на всички замърсители към 2018 година по сектори;
- 4.6. Изчисляване на организирани и неорганизирани емисии, когато те не са представени, а се дават базови данни;

- 4.7. Оценка на относителния принос на отделните сектори или значими индивидуални източници към замърсяване на въздуха с посочените атмосферни замърсители в Заповед No РД-969 от 21.12.2013;
- 4.8. Анализ на причините за превишаване на нормите за КАВ;
- 4.9. Анализ на вече планираните и/или прилагани мерки за подобряване на КАВ;
- 4.10. Анализ на КАВ и формулиране на мерки и/или проекти за намаляване на емисиите и достигане на определените норми по отношение на всички замърсители в краткосрочна, средносрочна и дългосрочна перспектива, така че периодът на превишаване да бъде възможно най-кратък;
- 4.11. Дисперсионно моделиране на разпространението на замърсяването и приноса на отделните източници на емисии, извършено за базовата година, включително изготвяне на анализ на резултатите от моделирането;
- 4.12. Изготвяне на прогнозно моделиране на въздействието на мерките върху нивата на замърсителите (ФПЧ10, NOx, и други замърсители, включително ФПЧ2.5) за съответната целева 2026 година на програмата, въз основа на разработения сценарий за постигане на нормите;
- 4.13. прогнозно моделиране на въздействието на мерките върху нивата на замърсителите (ФПЧ10, NOx и други замърсители, включително ФПЧ2.5) за 2024 година, при програми с план за действие по-голям или равен на пет години;
- 4.14. прогнозно моделиране на въздействието на мерките върху нивата на замърсителите (ФПЧ10, NOx и други замърсители, включително ФПЧ2.5) за 2022 година;
- 4.15. анализ и моделиране на мярка зони с ниски емисии по отношение на ФПЧ10, ФПЧ2,5 и NOx от транспорта, като се включат и емисиите на ФПЧ от битово отопление;
- 4.16. Определяне и използване на количествени показатели за въздействието на бъдещите мерки върху нивата на замърсителите /намаление на годишните емисии в резултат на приложената мярка (тона/година);
- 4.17. Определяне на прогнозни разходи и на източници на финансиране за реализация на мерките и Плана за действие към програмата;

- 4.18. Изготвяне на **предварителен вариант** на „Програма за подобряване на качеството на атмосферния въздух на територията на Столична община за периода 2021 – 2026 година, който да бъде съгласуван с РИОСВ – София, МОСВ и др.
- 4.19. Изготвяне на **окончателен вариант** на „Програма за подобряване на качеството на атмосферния въздух на територията на Столична община за периода 2021 – 2026 година и Плана за действие, който да бъде представен за приемане от Столичен общински съвет.

При разработването на Програмата за управление на качеството на атмосферния въздух в Столична община по отношение на всички замърсители следва да се използват данни от пунктовете за мониторинг на територията на СО на КАВ:

Като фонови стойности могат да бъдат използвани данните от АИС „Копитото“ като извънградски фонов пункт и данните от комплексната фоновая станция КФС „Рожен“, като фонов пункт за страната.

5. Времеви хоризонт

Актуализираната програма следва да обхваща времеви хоризонт: краткосрочен - до 2022г.; средносрочен - до 2024г.; дългосрочен - до 2026г. Да се формулират целите, както и мерки и/или проекти за подобряване на КАВ по замърсителите в обхвата на програмата, които да включват:

- 5.1. Формулиране на цели;
- 5.2. Формулиране и избор на подходящи мерки за предотвратяване и/или ограничаване на замърсяването, при отчитане на съответните инвестиционни и експлоатационни разходи за тяхното внедряване;
- 5.3. Разработване на сценарии за развитие на КАВ по отношение нивата на замърсителите в атмосферния въздух в периода до 2026г.;
- 5.4. Поддръждане по приоритет на отделните мерки, според очакваното подобряване на КАВ и експозицията на отделните групи от населението и финансов анализ на всяка от тях;
- 5.5. Оценка на възможното развитие на КАВ въз основа на горепосочените сценарии, включително еколого-икономическия анализ „разходи-ползи“;

- 5.6. Разработване на план за действие, с определени отговорни лица и/или институции, срокове, стойност, възможни начини за финансиран
- 5.7. Критерии за контрол по изпълнението на програмата за КАВ
- 5.8. Индикатори за отчет по изпълнение на мерките;

6. Етапи на разработване

Разработването на Програмата да се извърши в следните етапи:

1 етап

Проучване и анализ на наличната информация и при необходимост набавяне на допълнителна информация необходима за разработване на Програмата, съгласно *„Инструкция за разработване на програми за намаляване на емисиите и достигане на установените норми за вредни вещества, в районите за оценка и управление на качеството на атмосферния въздух, в които е налице превишаване на установените норми”*, утвърдената със Заповед №РД996/20.12.2001г. на Министъра на околната среда и водите. Като краен резултат да се установи до колко от съдържащата се в Програмите информация за периода 2015 – 2020г. се отразява актуалното състояние на проблема, съществуват ли промени/нови източници на замърсяване. Да се установят конкретните причини, поради които не е постигнато съответствие с изискванията на законодателството в резултат на изпълнението на актуализираната програма и план за действие към нея.

2 етап

Въз основа на дисперсионно моделиране да се анализира замърсяването по показатели ФПЧ₁₀, ФПЧ_{2.5}, ПАВ, NO₂ O₃ и СО за периода до 2026г.

3 етап

Анализ и при възможност оценка на ситуацията с описание на факторите, причина за нарушеното качество на атмосферния въздух.

4 етап

Оценка на ситуацията с анализ и описание на факторите, причина за нарушеното качество на атмосферния въздух и предложение за мерки/проекти за подобряването му; План за действие за периода 2021-2026г. Подредяне по приоритет на отделните мерки, според очакваното подобряване на КАВ и експозицията на отделните групи от населението и финансов анализ на всяка от

тях; В плана да са посочени определени отговорни лица и/или институции, срокове, стойност, възможни начини за финансиране; Мерките следва да са ведно с индикатор за техния потенциал за намаляване на емисиите.

Анализ на очаквания ефект от изпълнението на мерките за подобряване на КАВ с дисперсионно моделиране, касаещо краткосрочен, средносрочен и дългосрочен план след прилагане на мерките. Количествени показатели за въздействието на бъдещите мерки върху нивата на замърсителите/намаление на годишните емисии в резултат на приложената мярка (тона/година) включително еколого-икономическия анализ "разходи-ползи". Критерии за контрол по изпълнението на програмата за КАВ.

В окончателния план за действие всяка мярка трябва да има собствен уникален код, който представлява следната комбинация от букви на латиница/ и цифри: Sf_t_1, където Sf означава гр. София; следва вида на мярката: t-техническа,г-регулаторна; f - икономическа/фискална; i -информационна и др. Цифрата означава пореден номер на мярката.

7.Срокът за изпълнение

Програмата следва да бъде разработена за срок от 6 /шест/ месеца, като срока спира да тече за времето на консултации и съгласувателни процедури. Същата да бъде съобразена с изискванията на Закона за чистотата на атмосферния въздух, в съответствие с изискванията на *Раздел I на Приложение № 15 на Наредба №12 от 15.07.2010г. на МОСВ и МЗ за норми за серен диоксид, азотен диоксид, фини прахови частици, олово, бензен, въглероден оксид и озон в атмосферния въздух* и утвърдената със Заповед №РД996/ 20.12.2001г. на Министъра на околната среда и водите и изискванията на *„Инструкция за разработване на програми за намаляване на емисиите и достигане на установените норми за вредни вещества, в районите за оценка и управление на качеството на атмосферния въздух, в които е налице превишаване на установените норми“*.

8. Представяне на резултатите

Окончателният вариант на Програмата с неразделна част Плана за действие за периода 2021 -2026г. се представят в 3 екземпляра на хартиен и 1 бр. електронен носител – CD. На електронния носител текстовата част да бъде представена в WORD формат, а графиките в Excel заедно с данните към тях. Допълнително може да се предостави версия в PDF формат.). Към Програмата следва да се приложат (като самостоятелни приложения) всички ключови допълнителни материали (проучвания, анализи, доклади, отчети, методики и др.) вкл. съответните входни данни, използвани при изготвянето на Програмата или да се посочи линк, на който горепосочените документи могат да бъдат намерени. Линкът може да се изпише срещу заглавието на съответния литературен източник, посочен в списъка с използвана литература; Всички карти използвани в разработката трябва да позволяват копиране.

Екипът по изпълнение се задължава да участва, представя и съдейства при разглеждане на различни елементи и етапи от Програмата , както и при цялостното и представяне на Програмния съвет, на срещи със заинтересовани страни, обществени обсъждания, комисии на Столичен общински съвет и др.

Изготвил:

Емилия Стойнева, н-к отдел „Въздух“